ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ολομέλεια)
της 5ης Οκτωβρίου 2004*

Στην υπόθεση C-475/01,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 226 ΕΚ λόγω παραβάσεως,

ασκηθείσα στις 6 Δεκεμβρίου 2001,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον E. Traversa και τη M. Κοντού-Durande, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

υποστηριζόμενη από το

Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, εκπροσωπούμενο από τον K. Manji,

παρεμβαίνον,

* Γλώσσα πρωτοτύπου: η ελληνική.

κατά

Ελληνικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από την Α. Σαμώνη-Ράντου και τον Π. Μυλωνόπουλο, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ολομέλεια),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, C. Gulmann, J.-P. Puissochet και J. N. Cunha Rodrigues, προέδρους τμήματος, R. Schintgen, F. Macken, N. Colneric και S. von Bahr (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Tizzano
γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη του τη γραπτή διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 16ης Σεπτεμβρίου 2003,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιανουαρίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι η Ελληνική Δημοκρατία, διατηρώντας σε ισχύ ειδικό φόρο καταναλώσεως για το ούζο με συντελεστή χαμηλότερο απ' αυτόν που εφαρμόζεται σε άλλα αλκοολούχα ποτά, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει του άρθρου 90, πρώτο εδάφιο, ΕΚ.

2 Με την από 25 Ιουλίου 2002 διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου επετράπη στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας να παρέμβει υπέρ των αιτημάτων της Επιτροπής. Δεν κατέθεσε γραπτό υπόμνημα και δεν εκπροσωπήθηκε στην προφορική διαδικασία.

Νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

3 Η οδηγία 92/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 1992, για την εναρμόνιση των διαρθρώσεων των ειδικών φόρων κατανάλωσης που επιβάλλονται στην αλκοόλη και τα αλκοολούχα ποτά (ΕΕ L 316, σ. 21), θέτει τους κανόνες βάσει των οποίων καθορίζεται ο συντελεστής του ειδικού φόρου καταναλώσεως για κάθε προϊόν που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της. Τούτο ορίζεται στα άρθρα 19 και 20 της εν λόγω οδηγίας.

4 Το άρθρο 19 της οδηγίας 92/83 προβλέπει ότι:

«1. Τα κράτη μέλη επιβάλλουν ειδικό φόρο κατανάλωσης στην αιθυλική αλκοόλη σύμφωνα με την παρούσα οδηγία.

2. Τα κράτη μέλη καθορίζουν τους συντελεστές τους σύμφωνα με την οδηγία 92/84/ΕΟΚ.»

5 Κατά το άρθρο 20 της οδηγίας 92/83:

«Για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας ο όρος "αιθυλική αλκοόλη" περιλαμβάνει:

— όλα τα προϊόντα με αποκτημένο ογκομετρικό αλκοολικό τίτλο άνω του 1,2 % vol, τα οποία υπάγονται στους κωδικούς ΣΟ 2207 και 2208, ακόμη και όταν τα εν λόγω προϊόντα αποτελούν μέρος προϊόντος υπαγομένου σε άλλο κεφάλαιο της ΣΟ,

— τα προϊόντα των κωδικών ΣΟ 2204, 2205 και 2206 με αποκτημένο ογκομετρικό αλκοολικό τίτλο άνω του 22 % vol,

— τα οινοπνευματώδη ποτά που περιέχουν προϊόντα σε διάλυμα ή όχι.»

6 Το ποσό του ειδικού φόρου καταναλώσεως καθορίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 21 έως 26 της οδηγίας 92/83, εκ των οποίων το άρθρο 23 επιτρέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις και για ορισμένα προϊόντα, την εφαρμογή μειωμένων συντελεστών για τον ειδικό φόρο καταναλώσεως. Η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

«Τα ακόλουθα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν μειωμένους συντελεστές κατώτερους του ελαχίστου συντελεστού, αλλά δεν δύνανται να ορίσουν τους συντελεστές αυτούς σε επίπεδο χαμηλότερο κατά πλέον του 50 % του κανονικού εθνικού τους συντελεστή για την αιθυλική αλκοόλη στα εξής προϊόντα:

[...]

2) η Ελληνική Δημοκρατία, σε ό,τι αφορά τα αρωματισμένα αλκοολούχα ποτά με άνισο που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΟΚ) 1576/89, τα οποία είναι άχρωμα και έχουν περιεκτικότητα σε ζάχαρη το πολύ 50 γραμμάρια ανά λίτρο και στα οποία τουλάχιστον το 20 % του αποκτημένου αλκοολικού τίτλου του τελικού προϊόντος αποτελείται από αλκοόλη που αρωματίζεται με απόσταξη σε παραδοσιακούς χάλκινους άμβυκες, ασυνεχούς λειτουργίας, χωρητικότητας μέχρι και 1 000 λίτρων.»

Η εθνική νομοθεσία

7 Αντικείμενο του νόμου 2127/93 αποτελεί η μεταφορά στην ελληνική έννομη τάξη της οδηγίας 92/83.

8 Με τον νόμο αυτό καθορίστηκε ο βασικός συντελεστής του ειδικού φόρου καταναλώσεως σε 294 000 δρχ., περίπου, ανά εκατό λίτρα καθαρής αλκοόλης.

9 Πάντως, το άρθρο 26 του εν λόγω νόμου προβλέπει δυνατότητα μειώσεως κατά 50 % του βασικού αυτού συντελεστή για το ούζο, ώστε ο επιβαλλόμενος στο εν λόγω προϊόν ειδικός φόρος καταναλώσεως να ανέρχεται σε 47 000 δρχ., περίπου, ανά εκατό λίτρα καθαρής αλκοόλης.

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

10 Στην Επιτροπή υποβλήθηκαν διάφορες καταγγελίες σχετικά με την εφαρμογή εκ μέρους της Ελληνικής Δημοκρατίας μειωμένου συντελεστή ειδικού φόρου καταναλώσεως για το ούζο, ενώ ο εφαρμοζόμενος για άλλα αλκοολούχα ποτά, όπως το τζιν, η βότκα, το ουίσκι, το ρούμι, η τεκίλα και το άρακ, συντελεστής είναι λιγότερο ευνοϊκός.

11 Η Επιτροπή, κρίνοντας ότι η διαφοροποίηση αυτή των συντελεστών είναι ασυμβίβαστη με το άρθρο 90 ΕΚ κίνησε τη διαδικασία διαπιστώσεως παραβάσεως. Αφού προηγουμένως έταξε στην Ελληνική Δημοκρατία προθεσμία έως τις 10 Αυγούστου 1999, προκειμένου να διατυπώσει τις παρατηρήσεις της, εξέδωσε αιτιολογημένη γνώμη με την οποία καλούσε το εν λόγω κράτος μέλος να λάβει τα μέτρα που απαιτούνται προκειμένου να συμμορφωθεί προς τη γνώμη αυτή εντός προθεσμίας δύο μηνών από της κοινοποιήσεώς της. Δεδομένου ότι οι ελληνικές αρχές αμφισβήτησαν την προσαπτόμενη παράβαση του κοινοτικού δικαίου, η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή.

Επί της προσφυγής

12 Προκαταρκτικώς, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή υπογράμμισε ότι η προσφυγή της στηρίζεται αποκλειστικώς στο άρθρο 90 ΕΚ και ότι δεν αφορά το άρθρο 23 της οδηγίας 92/83. Συνεπώς, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν άσκησε

προσφυγή ακυρώσεως κατά της διατάξεως αυτής δεν επηρεάζει το παραδεκτό της παρούσας προσφυγής διαπιστώσεως παραβάσεως.

13 Η Επιτροπή υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι οι κοινοτικές πράξεις του παραγώγου δικαίου πρέπει να ερμηνεύονται και να μεταφέρονται στην εσωτερική έννομη τάξη των κρατών μελών κατά τρόπο σύμφωνο προς τη Συνθήκη ΕΚ. Κατά την άποψή της, τούτο συνεπάγεται ότι η ύπαρξη διατάξεως του παραγώγου δικαίου η οποία επιτρέπει στα κράτη μέλη να επιβάλλουν επί ενός εγχωρίου προϊόντος ειδικό φόρο καταναλώσεως με μειωμένο συντελεστή ουδόλως συνεπάγεται απαλλαγή των εν λόγω κρατών μελών από την υποχρέωσή τους να τηρούν τις θεμελιώδεις αρχές που θέτει η εν λόγω Συνθήκη, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και αυτή του άρθρου 90 ΕΚ. Κατά την Επιτροπή η Ελληνική Δημοκρατία παρέβη το άρθρο 90, πρώτο εδάφιο, ΕΚ εφαρμόζοντας μόνο για το ούζο μειωμένο συντελεστή ειδικού φόρου καταναλώσεως. Πράγματι, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι για να είναι σύμφωνο προς το άρθρο 90 ΕΚ ένα εθνικό σύστημα φορολογήσεως πρέπει να αποκλείει, εν πάση περιπτώσει, το ενδεχόμενο αλλοδαπά προϊόντα να φορολογούνται βαρύτερα από ομοειδή εγχώρια προϊόντα.

14 Η Ελληνική Δημοκρατία αμφισβητεί το βάσιμο του ισχυρισμού ότι η νομοθεσία της αντιβαίνει προς το κοινοτικό δίκαιο. Κατά την άποψή της, η Επιτροπή, στηρίζοντας την προσφυγή της αποκλειστικώς στο άρθρο 90 ΕΚ, παρέλειψε να λάβει υπόψη της τον εφαρμοστέο εν προκειμένω lex specialis, δηλαδή το άρθρο 23 της οδηγίας 92/83, το οποίο παρέχει τη δυνατότητα στο εν λόγω κράτος μέλος να εφαρμόσει μειωμένο συντελεστή ειδικού φόρου καταναλώσεως για το ούζο. Η Ελληνική Δημοκρατία αμφισβητεί, επίσης, το βάσιμο του ισχυρισμού ότι το ούζο και τα άλλα αλκοολούχα ποτά, όπως το τζιν, η βότκα, το ουίσκι, είναι ομοειδή.

15 Επιβάλλεται, προκαταρκτικώς, να υπομνησθεί σχετικώς ότι το άρθρο 23, σημείο 2, της οδηγίας 92/83 παρέχει τη δυνατότητα στην Ελληνική Δημοκρατία να εφαρμόζει επί του ούζου συντελεστή ειδικού φόρου καταναλώσεως χαμηλότερο του ελάχιστου συντελεστή, χωρίς όμως αυτός να υπολείπεται κατά ποσοστό πλέον του 50 % του κανονικού συντελεστή για την αιθυλική αλκοόλη.

16 Δεν αμφισβητείται ότι η Ελληνική Δημοκρατία στηρίχθηκε στο άρθρο 23, σημείο 2, της οδηγίας 92/83 όταν καθόρισε τον συντελεστή του ειδικού φόρου καταναλώσεως για το ούζο στο 50 % του συντελεστή που προβλεπόταν για τα λοιπά αλκοολούχα ποτά, σύμφωνα με το γράμμα της εν λόγω διατάξεως.

17 Συνεπώς, η προσφυγή της Επιτροπής, με την οποία ευθέως σκοπείται να αμφισβητηθεί η νομιμότητα του συντελεστή ειδικού φόρου καταναλώσεως που η Ελληνική Δημοκρατία μπορούσε να εφαρμόσει για το ούζο στηριζόμενη στο άρθρο 23, σημείο 2, της οδηγίας 92/83, συνεπάγεται, εμμέσως πλην αναγκαστικώς, την αμφισβήτηση της νομιμότητας αυτής της διατάξεως.

18 Κατ' αρχήν, υπέρ των πράξεων των κοινοτικών οργάνων υφίσταται τεκμήριο νομιμότητας, οι πράξεις δε αυτές παράγουν έννομα αποτελέσματα, εφόσον δεν έχουν ανακληθεί, ακυρωθεί κατόπιν προσφυγής ακυρώσεως ή κριθεί ανίσχυρες κατόπιν προδικαστικής παραπομπής ή κατόπιν ενστάσεως ελλείψεως νομιμότητας (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 15ης Ιουνίου 1994, Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., C-137/92 P, Συλλογή 1994, σ. I-2555, σκέψη 48, και της 8ης Ιουλίου 1999, C-245/92 P, Chemie Linz κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4643, σκέψη 93).

19 Κατ' εξαίρεση από την αρχή αυτή, οι πράξεις οι οποίες πάσχουν πλημμέλεια η σοβαρότητα της οποίας είναι τόσο πρόδηλη, ώστε να μη μπορεί να γίνεται ανεκτή από την κοινοτική έννομη τάξη, πρέπει να θεωρούνται ότι δεν παρήγαγαν κανένα έννομο αποτέλεσμα, έστω προσωρινό, δηλαδή να θεωρούνται ως νομικώς ανυπόστατες. Η εξαίρεση αυτή αποβλέπει στη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ των δύο θεμελιωδών, αλλά ενίοτε ανταγωνιστικών μεταξύ τους επιταγών, τις οποίες πρέπει να τηρεί μια έννομη τάξη, δηλαδή της σταθερότητας των εννόμων σχέσεων και του σεβασμού της νομιμότητας (προαναφερθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., σκέψη 49, και Chemie Linz κατά Επιτροπής, σκέψη 94).

20 Η σοβαρότητα των συνεπειών που συνδέονται με την αναγνώριση του ανυποστάτου μιας πράξεως των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας επιτάσσει, για λόγους ασφάλειας δικαίου, να επιφυλάσσεται η αναγνώριση αυτή σε εντελώς ακραίες περιπτώσεις (προαναφερθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., σκέψη 50, και Chemie Linz κατά Επιτροπής, σκέψη 95).

21 Η οδηγία 92/83 ούτε στο σύνολό της ούτε όσον αφορά το άρθρο 23, σημείο 2, μπορεί να θεωρηθεί ως μια τέτοια ανυπόστατη πράξη.

22 Επιβάλλεται επιπροσθέτως να σημειωθεί ότι το Συμβούλιο δεν ανακάλεσε την εν λόγω οδηγία και ότι το Δικαστήριο δεν έχει ακυρώσει ούτε κρίνει ανίσχυρο το άρθρο 23, σημείο 2, αυτής.

23 Συνεπώς, το άρθρο 23, σημείο 2, της οδηγίας 92/83 παράγει έννομες συνέπειες οι οποίες απολαύουν του τεκμηρίου νομιμότητας.

24 Επομένως, εφόσον η Ελληνική Δημοκρατία περιορίστηκε να διατηρήσει σε ισχύ εθνική νομοθετική ρύθμιση θεσπισθείσα βάσει του άρθρου 23, σημείο 2, της οδηγίας 92/83 και σύμφωνη προς τη διάταξη αυτή, δεν παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει του κοινοτικού δικαίου.

25 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Ελληνική Δημοκρατία δεν παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει του κοινοτικού δικαίου διατηρώντας σε ισχύ συντελεστή ειδικού φόρου καταναλώσεως για το ούζο χαμηλότερο από εκείνον που εφαρμόζεται επί των λοιπών αλκοολούχων ποτών.

26 Συνεπώς, επιβάλλεται να απορριφθεί ως αβάσιμη η προσφυγή λόγω παραβάσεως που άσκησε η Επιτροπή.

Επί των δικαστικών εξόδων

27 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η Ελληνική Δημοκρατία ζήτησε την καταδίκη της Επιτροπής και αυτή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο του εν λόγω κανονισμού, το Ηνωμένο Βασίλειο, παρεμβαίνον, φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (ολομέλεια) αποφασίζει:

1) **Απορρίπτει την προσφυγή.**

2) **Καταδικάζει την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στα δικαστικά έξοδα.**

3) **Το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας φέρει τα δικαστικά του έξοδα.**

(υπογραφές)